

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

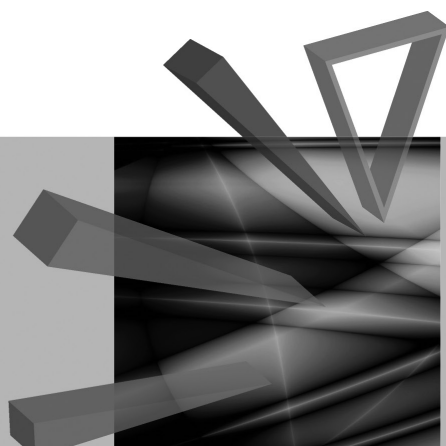
RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

315

Integracja i kryzysy na lokalnych i globalnych rynkach we współczesnym świecie

Tom 1

Redaktorzy naukowi

Jan Rymarczyk

Małgorzata Domiter

Wawrzyniec Michalczyk

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redakcja wydawnicza: Anna Grzybowska, Aleksandra Śliwka

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: K. Halina Kocur

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2013

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-400-4 (tom 1)

ISBN 978-83-7695-327-4 (całość)

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Franciszek Adamczuk , Współpraca gospodarcza na pograniczu polsko-czeskim – aspekty przestrzenne i instytucjonalne.....	13
Marzena Adamczyk , Rola Rady Stabilności Finansowej w zapobieganiu kryzysom finansowym.....	24
Eric Ambukita , Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w województwie wielkopolskim	33
Anna Barwińska-Małajowicz , Absolwenci szkół wyższych w kontekście (nie)dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb pracodawców. Analiza porównawcza na przykładzie wybranych regionów w Polsce i Niemczech	43
Zbigniew Bentyn , Kryzys polityczny i jego logistyczne konsekwencje dla międzynarodowej sieci dostaw	54
Zbigniew Binek , Minimalizacja kosztów wprowadzenia euro w Polsce – doświadczenia krajów wchodzących do Unii Europejskiej w 2004 roku oraz rozwiązania własne	64
Joanna Bogolębska , Doświadczenia gospodarki światowej ze stanami globalnych nierównowag płatniczych w kontekście ich kryzysogenności.....	74
Jarosław Brach , Pozycja polskich międzynarodowych drogowych przewoźników ładunków na europejskim rynku drogowego międzynarodowego transportu towarowego – przyczyny sukcesu	85
Magdalena Broszkiewicz , Kreowanie wartości dla akcjonariuszy jako instrument rozwoju i kształtowania atrakcyjności inwestycyjnej współczesnych rynków kapitałowych.....	105
Dominika Brzęczek-Nester , Pozycja konkurencyjna polskiego przetwórstwa przemysłowego w kontekście wyników handlu zagranicznego w latach 2006-2011	115
Katarzyna Brzozowska , Wpływ kryzysu finansowego na otoczenie regulacyjne biznesu we Włoszech	125
Katarzyna Bujan , <i>Cash pooling</i> jako instrument zarządzania płynnością finansową w transnarodowych korporacjach	135
Ignacy H. Chrzanowski , NAFTA jako alternatywna forma integracji gospodarczej. Z perspektywy krajów postkomunistycznych	144
Anna Chrzęściewska , Determinanty rozwoju bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Indiach.....	157
Anna Czech , Kryzysy energetyczne we współczesnym świecie	167
Wioletta Czemiel-Grzybowska , Źródła finansowania małych i średnich przedsiębiorstw w Europie w warunkach kryzysu	175

Katarzyna Czerewacz-Filipowicz , Polityka antykryzysowa Federacji Rosyjskiej na obszarze Euroazjatyckiej Wspólnoty Gospodarczej	184
Małgorzata Czermińska , Swobody rynku wewnętrznego oraz wspólna polityka konkurencji Unii Europejskiej a konkurencyjność przedsiębiorstw...	195
Małgorzata Domiter , Znaczenie globalnych reguł prowadzenia wymiany handlowej ze szczególnym uwzględnieniem KNU dla krajów rozwijających się	208
Jerzy Dudziński , Uwagi o działalności inwestorów finansowych na rynkach towarowych.....	223
Bartosz Fortuński , Czy energetyka światowa integruje się z założeniami polityki energetycznej Unii Europejskiej?.....	234
Elżbieta Golemska , Nowe metody zarządzania logistyką międzynarodową w procesie umiędzynarodawiania polskich przedsiębiorstw	244
Eugeniusz Gostomski , Proces tworzenia unii bankowej w krajach Eurolandu	256
Małgorzata Graćik-Zajackowski , <i>Fair trade</i> : szansa czy zagrożenie dla rozwoju krajów Południa?	267
Tomasz Gutowski , Bezpośrednie inwestycje zagraniczne jako główny sposób inwestowania korporacji transnarodowych w Polsce	277
Marcin Haberla, Sebastian Bobowski , Od uniwersytetu średniowiecznego do uniwersytetu trzeciej generacji	287
Rafał Hryniewiecki , Dyplomacja energetyczna – pomiędzy teorią a praktyką	298
Małgorzata Janicka , Liberalizacja przepływów kapitałowych wobec ewolucji międzynarodowego systemu walutowego	308
Anna H. Jankowiak , Japoński model komunikacji biznesowej a otwarcie japońskiej gospodarki na globalizację.....	319
Dorota Jankowska, Agnieszka Majka , Zmiany na lokalnych rynkach pracy województwa podkarpackiego w aspekcie przeobrażeń trójsektorowej struktury zatrudnienia	327
Dorota Jarema , Odpowiedź ASEM na światowy kryzys finansowy	337
Bohdan Jeliński , Fundamentalne konsekwencje kryzysu gospodarki globalnej	346
Ewa Klima, Magdalena Rosińska-Bukowska , Kryzys finansowy 2008 – analiza percepcji kryzysu przez społeczeństwo europejskie	357
Barbara Klimas , Kryzys państwa opiekuńczego i trudności w ograniczaniu społecznych funkcji państwa	368
Artur Klimek , Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych z krajów wschodzących do Polski	378
Karolina Klupś , Przepływy bezpośrednich inwestycji zagranicznych na Ukrainie oraz ukraińskich inwestycji zagranicznych w latach 2004-2013	388
Agnieszka Kłysik-Uryszek , Wpływ kryzysu na aktywność międzynarodową przedsiębiorstw polskich	400
Agnieszka Konopelko , Polityka Unii Europejskiej wobec krajów regionu Kaukazu Południowego w kontekście globalnego kryzysu finansowego ..	410

Radosław Koszewski , Wykorzystanie zbiorów rozmytych w selekcji kandydatów do aliansu	421
Patrycja Krawczyk , Wpływ kryzysu rynków finansowych i bankowych w XXI wieku na ocenę ratingową wybranych państw	429
Anetta Kuna-Marszałek , Budowa powiązań nauki z biznesem – przegląd badań.....	439
Jarosław Kuśpit , Efekty ekonomiczne Europejskiej Polityki Sąsiedztwa Unii Europejskiej wobec państw Europy Wschodniej w okresie kryzysu gospodarczego	450
Aleksandra Kuźmińska-Haberla , Kraj pochodzenia produktu we współczesnej gospodarce.....	459
Małgorzata Stefania Lewandowska, Tomasz Gołębiowski , Innowacyjność a konkurencyjność międzynarodowa polskich przedsiębiorstw przemysłowych. Wyniki badań.....	469
Marek Maciejewski , Wiarygodność kredytowa państw w obliczu kryzysu finansów publicznych	480
Agnieszka Majka , Zróżnicowanie atrakcyjności inwestycyjnej powiatów województwa podkarpackiego.....	493
Dominika Malchar-Michalska , Międzynarodowy handel zbożem w krajach o niskim dochodzie i deficycie żywnościowym w obliczu światowego wzrostu cen żywności w latach 2006-2011	502
Arkadiusz Malkowski , Rola zarządzania strategicznego w budowaniu konkurencyjnego regionu transgranicznego na przykładzie Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013	513
Arkadiusz Malkowski, Agnieszka Malkowska , Creating a competitive region on the example of Pomerania Euroregion	523
Witold Małachowski , Polityka antykryzysowa Niemiec a integracja europejska	533
Jakub Marszałek , Emisja obligacji zamiennych w warunkach światowego kryzysu finansowego	545
Grzegorz Mazur , Nowy kształt powszechnego systemu preferencji celnych Unii Europejskiej	555
Lidia Mesjasz , Doświadczenia historyczne w zakresie niewypłacalności państw – wnioski dla współczesnej polityki gospodarczej.....	566
Joanna Michalczyk , Główne przesłanki bezpieczeństwa żywnościowego Polski i próba jego pomiaru.....	577
Wawrzyniec Michalczyk , Znaczenie wymiany wewnątrzgałęziowej w polskim handlu zagranicznym towarami rolno-spożywczymi	592
Bartosz Michalski , Zaawansowanie technologiczne polskiego eksportu w pierwszej dekadzie XXI wieku	607

Tomasz Michałowski , Kryzys zadłużeniowy w strefie euro a trwałość relacji kursowej euro/frank CFA.....	619
Ewa Mińska-Struzik , Bariery rozwoju eksportu w polskich przedsiębiorstwach wysokiej techniki – wyniki badań własnych	630

Summaries

Franciszek Adameczuk , Economic cooperation in Polish-Czech border – spatial and institutional aspects.....	23
Marzena Adamczyk , The role of Financial Stability Board in preventing financial crises	32
Eric Ambukita , Foreign direct investment in Wielkopolska Voivodeship	42
Anna Barwińska-Małajowicz , High schools graduates in the context of (not) adjusting of educational offer to the employer expectations. Comparative analysis on the example of chosen regions in Poland and Germany	53
Zbigniew Bentyn , The political crisis and its logistic implications for international supply network	63
Zbigniew Binek , Minimizing the costs of introduction of euro in Poland – experience of countries entering the European Union in 2004 and own solutions.....	72
Joanna Bogolebska , The experience of global economy with global imbalances as a crisis-breeding element.....	84
Jarosław Brach , The position of Polish international road freight carriers on the European market of international road freight hauling – reasons behind the success	104
Magdalena Broszkiewicz , Creating value for shareholders as an instrument of growth and development of the investment attractiveness of modern capital markets.....	114
Dominika Brzęczek-Nester , Competitive position of Polish manufacturing in the context of foreign trade performance in the period 2006-2011	124
Katarzyna Brzozowska , The impact of financial crisis on the regulation environment in Italy	134
Katarzyna Bujan , <i>Cash pooling</i> as a tool for liquidity management in transnational corporations	143
Ignacy H. Chrzanowski , NAFTA as an alternative form of economic integration. From the perspective of the post-communist countries.....	156
Anna Chrzęściewska , Determinants of foreign direct investment development in India.....	166
Anna Czech , Energy crises in contemporary world.....	174
Wioletta Czemiel-Grzybowska , Sources of financing small and medium enterprises in Europe during the crisis	183
Katarzyna Czerewacz-Filipowicz , Anti-crisis policy of the Russian Federation in the area of the Eurasian Economic Community	194

Małgorzata Czermińska , Freedom of the internal market and the common EU competition policy and competitiveness of companies.....	207
Małgorzata Domiter , The importance of global trading rules with special regard to the Most Favoured Nation clause for developing countries.....	222
Jerzy Dudziński , Remarks on financial investors' engagement on commodity markets.....	233
Bartosz Fortuński , Is the global energy integrates with EU energy policy objectives?	243
Elżbieta Golemska , New methods of logistics management in the internationalization of Polish firms.....	255
Eugeniusz Gostomski , The process of creating the banking union in the eurozone	266
Małgorzata Grącik-Zajaczkowski , Fair trade: an opportunity or a threat for the development of the South?	276
Tomasz Gutowski , Foreign direct investments as the main way of transnational corporations' investments in Poland.....	286
Marcin Haberla, Sebastian Bobowski , From the medieval university to the university of the third generation.....	297
Rafał Hryniewiecki , Energy diplomacy – theoretical framework and practical applications	307
Małgorzata Janicka , The liberalization of capital flows in the presence of the evolution of the international monetary system.....	318
Anna H. Jankowiak , Japanese business communication model and the opening of the Japanese economy to the process of globalization	327
Dorota Jankowska, Agnieszka Majka , Changes on the local labor markets of the Podkarpackie Voivodeship in terms of the transformation of the three-sector structure of employment.....	336
Dorota Jarema , ASEM response to the global financial crisis	345
Bohdan Jeliński , Main consequences of global economy crisis	356
Ewa Klima, Magdalena Rosińska-Bukowska , The crisis of 2008 – analysis of European society's perception of the phenomenon.....	367
Barbara Klimas , Crisis of the welfare state and difficulties in limiting the social functions of the state.....	377
Artur Klimek , Inflows of foreign direct investment from emerging economies to Poland.....	387
Karolina Klupś , Foreign direct investment in Ukraine and the Ukrainian foreign investment flows in the years 2004-2013	399
Agnieszka Kłysik-Uryszek , Impact of economic crisis on Polish outward FDI	409
Agnieszka Konopelko , The European Union policy towards the countries of the South Caucasus region in the context of the global financial crisis.....	420
Radosław Koszewski , The use of fuzzy sets in the selection of candidates to an alliance	428

Patrycja Krawczyk , Impact of the crisis on financial and banking markets in the 21 st century on the rating of selected countries.....	438
Anetta Kuna-Marszałek , Building cooperation between science and business – literature review	449
Jarosław Kuśpit , Economic effects of the European Neighborhood Policy of the European Union towards the countries of Eastern Europe during the economic crisis	458
Aleksandra Kuźmińska-Haberla , Country of origin of a product in the modern economy	468
Małgorzata Stefania Lewandowska, Tomasz Gołębiowski , Innovativeness and international competitiveness of Polish industry. Research outcomes	479
Marek Maciejewski , The reliability of the states in the face of public finance crisis	492
Agnieszka Majka , Diversification of investment attractiveness of counties in the Podkarpackie Voivodeship.....	501
Dominika Malchar-Michalska , International cereal trade in Low-Income Food-Deficit Countries in the context of the world food price surge 2006-2011 ..	512
Arkadiusz Malkowski , Strategic management in building the competitive region on the example of Cross-border Co-operation Operational Programme of the Republic of Poland and the Czech Republic 2007-2013....	522
Arkadiusz Malkowski, Agnieszka Malkowska , Budowa konkurencyjnego regionu na przykładzie Euroregionu Pomerania.....	532
Witold Malachowski , Anti-crisis policy of Germany and European integration	544
Jakub Marszałek , Convertible bonds issuance in the time of world financial crisis	554
Grzegorz Mazur , A new shape of the Generalised System of Preferences of the European Union	565
Lidia Mesjasz , State insolvency – historical experience and lessons for current economic policy.....	576
Joanna Michalczyk , Main determinants of Poland’s food security and an attempt of its measuring	591
Wawrzyniec Michalczyk , The importance of intra-industry exchange in Polish foreign trade in agri-food products	606
Bartosz Michalski , Technological advancement of Polish exports in the first decade of the 21 st century	618
Tomasz Michalowski , Debt crisis in the eurozone and the sustainability of the euro/CFA franc rate.....	629
Ewa Mińska-Struzik , Barriers for exporting activities in Polish high-tech enterprises – own study results	640

Marzena Adamczyk

Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu

ROLA RADY STABILNOŚCI FINANSOWEJ W ZAPOBIEGANIU KRYZYSOM FINANSOWYM

Streszczenie: Celem niniejszego opracowania jest ukazanie roli, jaką odgrywa Rada Stabilności Finansowej w zapobieganiu kryzysom finansowym pojawiającym się w gospodarce światowej. Tak postawiony cel główny wymaga wyjaśnienia podstawowych pojęć związanych z kryzysami finansowymi. Dążenie do tych celów wpłynęło na dobór analityczno-opisowej metody badawczej oraz źródeł informacji.

Słowa kluczowe: kryzys finansowy, stabilność finansowa, postanowienia bazylejskie.

1. Wstęp

Współczesna gospodarka światowa to gospodarka charakteryzująca się wysokim stopniem liberalizacji i deregulacji przepływów handlowych oraz finansowych. Jednocześnie przebiega i pogłębia się proces globalizacji. W związku z tym utrzymanie równowagi na międzynarodowych rynkach finansowych staje się coraz trudniejsze. Procesy te sprzyjają z jednej strony rozwojowi gospodarki światowej, a z drugiej przenoszeniu się zjawisk negatywnych. Szczególnie rynki finansowe, będące na wysokim stopniu rozwoju i oferujące różnorodne produkty, wykazują dużą niestabilność oraz skłonność do zmian cen aktywów. Może to być powodem wystąpienia zjawisk kryzysowych. Zjawiska te potrafią bardzo szybko przenosić się z jednych rynków na drugie, obejmując swym zasięgiem czasami tylko grupę krajów pokrewnych gospodarczo, a czasem niemalże całą gospodarkę światową. Potwierdzeniem tego jest kryzys z lat 2007-2008, który przetoczył się przez gospodarki większości krajów, zarówno te silne, jak i te słabsze, czego skutki są odczuwalne do dnia dzisiejszego. Niezbędne stają się więc działania, które wykraczają poza politykę poszczególnych państw, a skupiają się na stabilizacji globalnego rynku finansowego. Odpowiedzią świata międzynarodowych finansów była koncepcja stworzenia tzw. globalnej architektury finansowej (*global financial architecture*), która jest elementem szerszej koncepcji globalnego zarządzania gospodarkami wszystkich krajów (*global governance*)¹.

¹ M. Desai, Y. Said, *Global Governance and Financial Crises*, Routledge, New York 2004, s. 13-15.

Istotną rolę odgrywają w tej koncepcji międzynarodowe organizacje finansowe, takie jak Międzynarodowy Fundusz Walutowy (International Monetary Fund – IMF) oraz Bank Światowy (World Bank)². Wymienione organizacje oraz grupa krajów zainicjowały powołanie tzw. Forum Stabilności Finansowej, którego podstawowym zadaniem jest nadzór nad tworzeniem oraz wprowadzaniem międzynarodowych standardów dotyczących różnych aspektów oraz segmentów rynków finansowych. Forum to zostało zmienione w Radę Stabilności Finansowej (Financial Stability Board – FSB), która przejęła zadania forum i jest podstawowym narzędziem, które poprzez wprowadzanie międzynarodowych standardów na rynkach finansowych ma przeciwdziałać powstawaniu kryzysów finansowych.

2. Kryzys finansowy – podstawowe pojęcia

W literaturze przedmiotu kryzys jest określany na różne sposoby. Kryzys z pewnością nie jest zjawiskiem ani pozytywnym, ani pożądanym. Pod pojęciem kryzysu kryją się zarówno załamania gospodarcze wywołane błędnymi decyzjami władz monetarnych, rządów czy też spowodowane działaniami spekulantów, jak i naturalne recesje związane z przebiegiem cyklu koniunkturalnego³.

Kryzys finansowy jest definiowany najczęściej jako epizod gwałtownych zmian na rynku finansowym, wiążący się z niedoborem płynności i/lub niewypłacalnością uczestników rynku oraz interwencjami władz publicznych, mającymi na celu zapobieżenie tej sytuacji⁴.

Do wyjaśniania zjawisk kryzysowych we współczesnej gospodarce światowej wykorzystuje się bardzo często model Minsky'ego. Autor ten upatruje przyczyn wrażliwości współczesnego systemu finansowego w następujących czynnikach⁵:

- zmianie struktury finansowania (z wewnętrznego na zewnętrzne, pozyskiwane na rynku finansowym),
- zmianie w strukturze zobowiązań (wzrost finansowania krótkoterminowego długoterminowych inwestycji, czego efektem jest rolowanie zadłużenia),
- uzależnieniu spłaty zobowiązań od zdolności do zaciągania nowych (zobowiązania są regulowane często poprzez ich refinansowanie, czyli zaciąganie nowego zobowiązania),
- dynamicznym rozwoju segmentu nowoczesnych instrumentów finansowania,

² Bank Światowy to potoczna nazwa Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju (International Bank for Reconstruction and Development – IBRD).

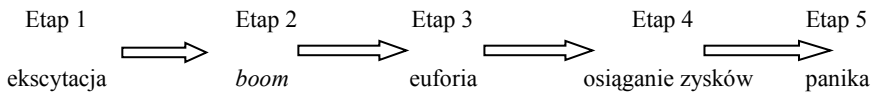
³ *Ekonomia po polsku*, red. D. Filar, A. Rzońca, G. Wójtowicz, wydanie 1, CeDeWu Sp. z o.o., Warszawa 2007, s. 239-240.

⁴ M. Bordo, B. Eichengreen, D. Klingebiel, M.S. Martinez-Peira, *Is Crisis Problem Growing More Severe?*, "Economic Policy. A European Forum" 2000, no. 32, s. 55.

⁵ W. Nawrot, *Globalny kryzys finansowy XXI wieku. Przyczyny, przebieg, skutki, prognozy*, CeDeWu Sp. z o.o., Warszawa 2009, s. 12-14.

- zmianach w koncepcji regulowania rynku finansowego (minimalna ingerencja),
- wzroście skłonności do ryzyka wykazywanym przez instytucje finansowe (wynika to z jednej strony z chęci osiągnięcia przez akcjonariuszy, właścicieli coraz to większych zysków, wyższej stopy zwrotu, a z drugiej strony z pomocy ze strony banków centralnych w razie problemów).

W stworzonym modelu H.P. Minsky⁶ zauważył, że do kryzysu finansowego może doprowadzić stabilność ekonomiczna sprzyjająca wzrostowi optymizmu na rynku. Wzrost ten przekłada się na podwyższenie prognoz rentowności w niektórych obszarach, które z kolei są przyczyną zwiększonej liczby inwestycji, a co za tym idzie, rosnącej akcji kredytowej⁷.

Rys. 1. Pięć etapów w modelu Minsky'ego

Źródło: opracowanie własne na podstawie: M.N. Baily, R.E. Litan, M.S. Johnson, *The Origins of Financial Crisis*, Fixing Finance Series – Paper 3, November 2008, s. 16, www.brooking.edu [20.03.2012 – data zacytowania].

W pierwszym etapie inwestorzy zaczynają ekscytować się jakimś nowym produktem, np. nowym rodzajem przedsiębiorstwa, nowymi produktami finansowymi, takimi jak kredyty hipoteczne *subprime*. Drugi etap to *boom* na rynku – spekulanci zaczynają zbierać dochody z inwestycji w nowe produkty oraz pojawiają się jednocześnie perspektywy dalszych zysków. Kolejny trzeci etap to euforia, która owocuje pojawianiem się na rynku coraz większej liczby inwestorów, coraz więcej osób chce wziąć kredyt na inwestycje, banki w związku z tym rozszerzają akcję kredytową, jednocześnie obniżając wymagania dotyczące kredytobiorców, co jest dodatkowym czynnikiem wzmagającym akcję kredytową. Instytucje finansowe tworzą nowe instrumenty, poprzez które wzrasta ich ekspozycja na rynku oraz istnieje ogólna tendencja wśród inwestorów, żeby wziąć w tym udział. Bardzo silnie działa tutaj instynkt stadny inwestorów. Czwarty etap to osiągnięcie zysków z inwestycji – bańka osiąga swoje apogeum, ceny są maksymalnie wyśrubowane, mali inwestorzy odnoszą duże zyski, ściągają je z rynku, co prowadzi do uwolnienia finałowego etapu, którym jest panika na rynku. Gdy bańka zaczyna się kurczyć, wcześniejszy ogromny entuzjazm zostaje zastąpiony natychmiast skrajnym pesymizmem. Inwestorzy zaczynają pozbywać się swoich aktywów tak szybko, jak to możliwe. Pożyczkobiorcy przestają spłacać kredyty, a aktywa banków topnieją w szybkim tempie w związku ze spadkiem cen. Tak zwany moment Minsky'ego występuje wtedy, gdy banki i inni

⁶ H. Minsky, *Stabilizing an Unstable Economy*, Yale University Press, New Haven-London 1986.

⁷ W. Nawrot, wyd. cyt., s. 15.

pożyczkodawcy zmuszeni są do natychmiastowej sprzedaży nawet bezpiecznych aktywów, aby spłacić zaległe zobowiązania⁸.

Hipoteza niestabilności systemu finansowego stworzona przez H.P. Minsky'ego opiera się na założeniu, że im więcej czasu mija od wystąpienia ostatniego kryzysu, tym bardziej wzrasta skłonność do podejmowania ryzyka przez banki i inwestorów. Wynika to z utrzymywania się w dość długim okresie dobrej koniunktury i z tego powodu uśpienia czujności banków⁹.

3. Rada Stabilności Finansowej – charakterystyka

Rozwojem i upowszechnianiem międzynarodowych standardów finansowych zajmuje się Rada Stabilności Finansowej (Financial Stability Board), która powstała w kwietniu 2009 roku jako następcą Forum Stabilności Finansowej (Financial Stability Forum – FSF), które z kolei zostało utworzone w 1999 roku przez państwa szczytu G-7. Członkami Rady są przedstawiciele Międzynarodowego Funduszu Walutowego, Banku Światowego, Banku Rozrachunków Międzynarodowych – BIS, Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju – OECD, Komisji Europejskiej, Europejskiego Banku Centralnego, przedstawiciele krajów grupy G-7, przedstawiciele grupy G-20 oraz instytucje ustanawiające normy międzynarodowe. Forum wyznaczyło 12 kluczowych standardów „zdrowego” systemu finansowego, które zostały podzielone na trzy podstawowe grupy. Za tworzenie tych grup odpowiadają następujące instytucje¹⁰:

- Komitet Bazylejski ds. Nadzoru Bankowego (Basel Committee on Banking Supervision – BCBS),
- Komitet ds. Globalnego Systemu Finansowego (Committee on the Global Financial System – CGFS),
- Komitet ds. Systemów Płatności i Rozliczeń (Committee on Payment and Settlement Systems – CPSS),
- Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Brudnych Pieniędzy (Financial Action Task Force on Money Laundering – FATF),
- Międzynarodowe Stowarzyszenie Nadzoru Ubezpieczeń (International Association of Insurance Supervisors – IAIS),
- Rada ds. Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (International Accounting Standards Board – IASB),
- Międzynarodowa Rada Standardów Rewizji Finansowej (International Auditing and Assurance Standards Board – IAASB),

⁸ M.N. Baily, R.E. Litan, M.S. Johnson, *wyd. cyt.*, s.16, www.brooking.edu [20.03.2012 – data zacytowania].

⁹ A. Sławiński, *Przyczyny globalnego kryzysu bankowego*, materiały konferencji pt. „Nauki społeczne wobec kryzysu na rynkach finansowych”, Kolegium Ekonomiczno-Społeczne Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa 2008, s. 36-37.

¹⁰ www.financialstabilityboard.org.

- Międzynarodowy Fundusz Walutowy (International Monetary Fund – IMF),
- Międzynarodowa Organizacja Komisji Papierów Wartościowych (International Organization of Securities Commissions – IOSCO),
- Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (Organization for Economic Cooperation and Development – OECD),
- Grupa Specjalna w ramach CPPS/IOSCO ds. Giełdowych Systemów Rozliczeń (CPSS/IOSCO Task Force on Securities Settlements Systems),
- Grupa Specjalna BCBS/IOSCO ds. Regulacji Pośrednictwa Finansowego (BCBS Transparency Group and IOSCO TC Working Party on the Regulation of Financial Intermediaries).

Rada, wyznaczając kluczowe standardy zdrowego systemu finansowego (tab. 1), zastosowała kryteria, które zapewnią, iż będą one istotne dla stabilnego oraz dobrze funkcjonującego systemu finansowego, będą uniwersalne w obowiązywaniu – obejmą obszary ważne dla wszystkich krajów, będą elastyczne we wprowadzaniu – uwzględniające realia krajowe, będą szeroko popierane przez kraje oraz instytucje międzynarodowe oraz będą poddawane ocenie przez władze krajowe oraz instytucje międzynarodowe¹¹.

Tabela 1. Standardy stabilności międzynarodowego systemu finansowego

Dziedzina	Kodeksy i standardy	Instytucja odpowiedzialna za tworzenie
1. Przejrzystość polityki makroekonomicznej i rozpowszechnianie danych	1. Kodeks dobrych praktyk dla przejrzystości polityki monetarnej i finansowej	IMF
	2. Kodeks dobrych praktyk i przejrzystości polityki budżetowej	IMF
	3. Specjalne Standardy Upowszechniania Danych / Specjalny System Upowszechniania Danych	IMF
2. Infrastruktura instytucji i rynków	4. Upadłość i prawa wierzycieli	World Bank
	5. Zasady zarządzania korporacyjnego	OECD
	6. Międzynarodowe standardy rachunkowości	IASB
	7. Międzynarodowe standardy audytu	IAASB
	8. Fundamentalne zasady dla systemów płatności Rekomendacje dla giełdowych systemów rozliczeń	CPSS CPSS/IOSCO
	9. 40 rekomendacji przeciwko praniu brudnych pieniędzy, 9 rekomendacji przeciwko finansowemu terroryzmowi	FATF
3. Regulacja i nadzór nad sektorem finansowym	10. Kluczowe zasady efektywnego nadzoru bankowego	BCBS
	11. Przedmiot i zasady regulacji giełd papierów wartościowych	IOSCO
	12. Zasady nadzoru ubezpieczeń	IAIS

Źródło: www.financialstabilityboard.org.

¹¹ www.financialstabilityboard.org.

Opracowanie oraz wdrożenie międzynarodowych standardów ekonomicznych, finansowych i statystycznych jest bardzo ważne w promowaniu wiarygodności krajowych systemów finansowych. Pomaga wzmocnić krajowe systemy finansowe poprzez wprowadzanie regulacji i wzmocnienie nadzoru, zwiększenie przejrzystości oraz wzmocnienie instytucji i rynków. Jednocześnie warto zauważyć, że samo wprowadzenie norm nie daje gwarancji zapewnienia stabilności finansowej. Normy są środkiem, który ma pomóc w stabilizacji systemu finansowego, wymagają jednak ciągłego monitorowania i dopasowywania do sytuacji gospodarczej i finansowej panującej w danym kraju. Nie mogą być wprowadzane w oderwaniu od wcześniejszego przeanalizowania systemu finansowego w danym kraju. Udany proces wdrażania standardów obejmuje wykładnię, implementację, ocenę oraz egzekwowanie przepisów. Istotne jest to, żeby gospodarka posiadała skuteczne ramy prawne oraz infrastrukturę niezbędną do wdrożenia norm¹².

4. Rada Stabilności Finansowej – zapobieganie kryzysom

W odpowiedzi na kryzys, który wystąpił w Stanach Zjednoczonych, Forum Stabilności Finansowej w kwietniu 2008 roku opublikowało raport z zaleceniami związanymi z poprawą jakości rynków finansowych i zwiększeniem odporności instytucji w nich uczestniczących. Zalecenia odnosiły się do¹³:

- wzmocnienia nadzoru nad kapitałem, rozważnym zarządzaniem ryzykiem i płynnością,
- zmian w zakresie roli i wykorzystywania ratingów kredytowych, czyli oceny ryzyka kredytowego, dokonywanej przez wyspecjalizowane agencje, takie jak Moody's czy Fitch Ratings,
- polepszenia szybkości reagowania władz na zagrożenia,
- ustalenia konkretnych sposobów radzenia sobie z załamaniem systemu finansowego,
- konieczności dokonania przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości poprawek związanych z ujawnianiem informacji pozabilansowych oraz metodologii wyceny.

Regulacje związane z kapitałem odnosiły się do zwiększenia wielkości aktywów, jakie banki muszą posiadać, aby móc udzielać kredytów, oraz podniesienia wymagań kapitałowych niezbędnych do zmniejszenia ryzyka związanego z niespłaceniem przez dłużników zobowiązań wobec banków¹⁴.

Wytyczne dotyczące ryzyka obejmowały wzmocnienie nadzoru nad bankami, a dokładniej nad ich sposobem zarządzania ryzykiem, oraz przeprowadzanie regu-

¹² www.financialstabilityboard.org.

¹³ *Report of the Financial Stability Forum on Enhancing Market and Institutional Resilience*, Financial Stability Forum, Szwajcaria 2008, s. 2-4, www.financialstabilityboard.org/publications/r_0804.pdf

¹⁴ Tamże.

larnych stres-testów. Forum w swoim raporcie zdecydowanie zachęcało instytucje finansowe do publikacji raportów na temat podejmowanego przez nie ryzyka.

Rok po opublikowaniu raportu, podczas szczytu G-20, ustalono, że Forum Stabilności Finansowej zostanie zastąpione Radą Stabilności Finansowej, która będzie miała zwiększone kompetencje. Skład forum został powiększony ze względu na rozwijający się globalny kryzys XXI wieku. Kraje G-20 zdecydowały, że nowo powstała Rada Stabilności Finansowej wraz z MFW ma za zadanie utworzenie mechanizmu wczesnego ostrzegania przed możliwością wystąpienia poważnego zaburzenia gospodarczego. Zadaniem Rady będzie również stałe monitorowanie postępu wdrażania nowych regulacji oraz identyfikowanie bieżących zagrożeń stabilności finansowej¹⁵.

Rada jest odpowiedzialna za koordynowanie i wspieranie monitorowania realizacji uzgodnionych reform finansowych oraz ich raportowanie do G-20. W celu wzmocnienia tej działalności w październiku 2011 roku stworzono Ramy Koordynacyjne Monitorowania Wdrożeń (The Coordination Framework for Implementation Monitoring – CFIM). Ramy rozróżniają obszary priorytetowe, podlegające bardziej intensywnemu monitorowaniu i szczegółowemu raportowaniu poprzez sprawozdania okresowe, oraz inne obszary. Sprawozdania tworzone są na podstawie ankiet otrzymywanych z poszczególnych krajów, a Rada na tej bazie tworzy raporty dla G-20 o postępach we wdrażaniu reform. Obszary, które podlegają reformom, to przede wszystkim¹⁶:

- wzmocnienie minimalnych wymagań kapitałowych oraz płynności banków poprzez wdrożenie porozumień bazylejskich (Bazylea II, II.5 oraz III),
- skończenie z procedurą „za duże, by upaść” (*too-big-to-fail*) poprzez wzmocnienie postanowień o warunkach zatrudnienia oraz planowania, w szczególności dla globalnych, systemowo ważnych banków,
- reforma rynków pozagiełdowych (OTC – *over-the-counter*),
- reforma struktury wynagrodzeń w instytucjach finansowych.

W najnowszym raporcie rady zostały przedstawione zarówno plany na przyszłość, jak i postępy wprowadzania reform odnośnie do porozumień bazylejskich. Najnowsze priorytety obejmują następujące sfery¹⁷:

- Reforma rynków pozagiełdowych (OTC) – początkowo zakładano jej zakończenie na koniec 2012 roku, ale nie wszystkie uregulowania zostały wprowadzone, szczególnie te dotyczące nadzoru nad tym rynkiem oraz dostępu do informacji. W styczniu 2013 roku utworzono Globalny System Identyfikacji Osób Prawnych (LEI – the Global Legal Entity Identifier), który ma zacząć działać w marcu 2013 roku.

¹⁵ A. Gradziuk, Plan G-20 ożywienia i reform gospodarki światowej, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Biuro Badań i Analiz, „Biuletyn” 2009, nr 19, s. 1.

¹⁶ *Overview of Progress in the Implementation of the G20 Recommendations for Strengthening Financial Stability*, Report of the Financial Stability Board to G20 Leaders, Basel, June 2012, s. 1-2.

¹⁷ *Progress of Financial Regulatory Reforms*, The Chairman to G20 Ministers and Central Banks Governors, Basel, February 2013, s. 1-4.

- Wzmocnienie nadzoru i regulacja sektora niebankowej działalności pożyczkowej (*shadow banking*) – konkretne zalecenia zostaną przygotowane na szczyt w Petersburgu.
- Budowanie prężnych instytucji finansowych – w styczniu 2013 roku osiągnięto porozumienie odnośnie do wskaźnika pokrycia płynności (*the liquidity coverage ratio*), który planuje się wprowadzić do banków pomiędzy 2015 a 2019 rokiem, zaczynając od pokrycia 60%, a kończąc na 100%.
- Zakończenie procedury „za duże, by upaść” (*too-big-to-fail*) – poczyniono postępy w rozwijaniu i testowaniu metodologii identyfikacji globalnych, systemowo ważnych ubezpieczycieli – planowany koniec na drugi kwartał 2013 roku. Prace nad systemem niebankowym są planowane na drugą połowę roku 2013.

W raporcie tym rada przedstawia również postępy w implementacji postanowień bazylejskich. Postanowienie Bazylea II.5 zostało wprowadzone przez 25 krajów, jedynie Indonezja i Meksyk są dopiero na pierwszym etapie wprowadzania. Postanowienie Bazylea III zostało wprowadzone przez 11 jurysdykcji, które wydały ostateczne regulacje w lutym 2013 roku, a 16 pozostałych złożyło projekty przepisów. Ostateczna data wprowadzenia tej regulacji to 2019 rok¹⁸.

5. Podsumowanie

Współczesna gospodarka światowa, charakteryzująca się wysokim stopniem liberalizacji, daje wiele możliwości i korzyści podmiotom gospodarczym i państwu. Oprócz korzyści procesy te niosą z sobą jednak wiele zagrożeń. Podstawowym zagrożeniem jest możliwość wystąpienia kryzysów finansowych, które mogą być bardzo destrukcyjne w skutkach, bardzo kosztowne, a ponadto przez sieć powiązań handlowych i finansowych mogą rozprzestrzeniać się bardzo szybko w kolejnych krajach gospodarki światowej. Szczególne znaczenie w zapobieganiu kryzysom odgrywają międzynarodowe organizacje finansowe, w szczególności MFW i BŚ, które nie tylko wspomagają finansowo w sytuacji kryzysowej, ale zwracają uwagę również na wprowadzanie zmian, które w przyszłości mogłyby zapobiec powtórce takiej sytuacji. Ostatnie doświadczenia kryzysowe pokazały, że organizacje te są niezbędnym elementem międzynarodowej architektury finansowej, gdyż tylko działania skoordynowane na szczeblu ponadnarodowym mogą przynieść pozytywne efekty w łagodzeniu i zapobieganiu kryzysom finansowym.

Za przyczynę ostatniego kryzysu finansowego uznaje się wady w funkcjonowaniu sektora finansowego oraz niedostateczne regulacje i nadzór finansowy. W związku z tym bardzo istotną rolę odgrywa Rada Stabilności Finansowej, której celem jest upowszechnianie zasad zdrowego systemu finansowego. Jej działania mają przede wszystkim efekt prewencyjny. Jeżeli uda się wprowadzić w poszczególnych krajach zalecenia Rady, w przyszłości będzie możliwe wcześniejsze zauważenie nadchodzą-

¹⁸ Tamże, s. 4-5.

cych zjawisk kryzysowych i skuteczniejsze im przeciwdziałanie. Rada opracowuje rzeczywiście konkretne rozwiązania prawne, które są wprowadzane już jako akty prawne w poszczególnych krajach, ważne jest też to, że Rada stara się brać pod uwagę uwarunkowania poszczególnych krajów, a nie „na ślepo” wdrażać wszędzie to samo. Czy te rozwiązania pomogą? Trudno powiedzieć. Wszystko zależy od tego, czy zalecenia zostaną wprowadzone prawidłowo, czy będą przestrzegane przez podmioty krajowe oraz egzekwowane przez władze. Tylko wtedy może przynieść to efekty.

Literatura

- Baily M.N., Litan R.E., Johnson M.S., *The Origins of Financial Crisis*, Fixing Finance Series – Paper 3, November 2008.
- Bordo M., Eichengreen B., Klingebiel D., Martinez-Peira M.S., *Is Crisis Problem Growing More Severe?*, “Economic Policy. A European Forum” 2000, no. 32.
- Desai M., Said Y., *Global Governance and Financial Crises*, Routledge, New York 2004.
- Ekonomia po polsku*, red. D. Filar, A. Rzońca, G. Wójtowicz, wydanie I, CeDeWu Sp. z o.o., Warszawa 2007.
- Gradziuk A., *Plan G-20 ożywienia i reform gospodarki światowej*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Biuro Badań i Analiz, „Biuletyn” 2009, nr 19.
- Minsky H.P., *Stabilizing an Unstable Economy*, Yale University Press, New Haven-London 1986.
- Nawrot W., *Globalny kryzys finansowy XXI wieku. Przyczyny, przebieg, skutki, prognozy*, CeDeWu Sp. z o.o., Warszawa 2009.
- Overview of Progress in the Implementation of the G20 Recommendations for Strengthening Financial Stability*, Report of the Financial Stability Board to G20 Leaders, Basel, June 2012.
- Progress of Financial Regulatory Reforms*, The Chairman to G20 Ministers and Central Banks Governors, Basel, February 2013.
- Report of the Financial Stability Forum on Enhancing Market and Institutional Resilience*, Financial Stability Forum, Szwajcaria 2008.
- Sławiński A., *Przyczyny globalnego kryzysu bankowego*, materiały konferencji pt. „Nauki społeczne wobec kryzysu na rynkach finansowych”, Kolegium Ekonomiczno-Społeczne Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa 2008.
- www.financialstabilityboard.org.

THE ROLE OF FINANCIAL STABILITY BOARD IN PREVENTING FINANCIAL CRISES

Summary: The purpose of this study is to show the role played by Financial Stability Board in the prevention of financial crises in the global economy. Such a main objective requires an explanation of basic concepts associated with financial crises. Attaining these objectives influenced the selection of analytical-descriptive research methods and sources of information.

Keywords: financial crisis, financial stability, Basilean agreement.